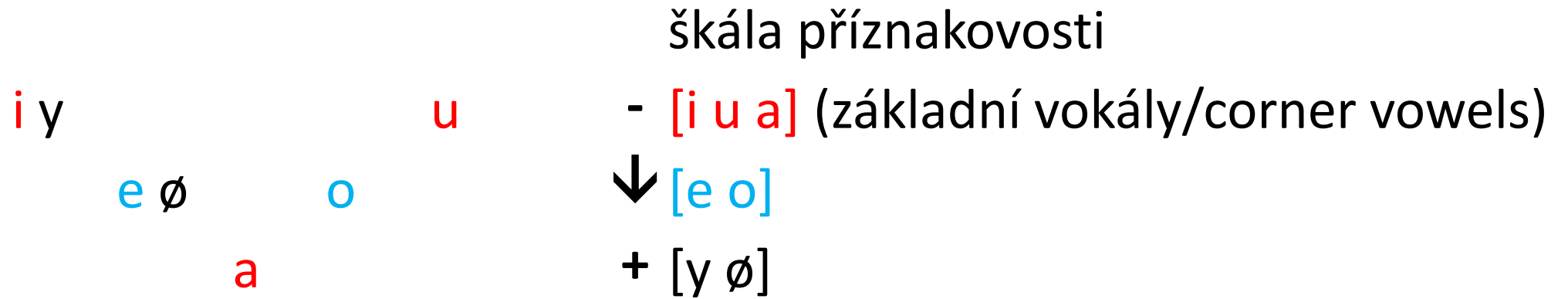

Vokální inventáře: typologie

The World Atlas of Language Structures: [WALS Online](http://wals.info/)

Dekompozice vokálů: rysy (binární)

	[i]	[u]	[a]	[e]	[o]	[y]	[∅]
[high]	+	+	-	-	-	+	-
[low]	-	-	+	-	-	-	-
[front]	+	-	-	+	-	+	+
[back]	-	+	-	-	+	-	-
[round]	-	+	-	-	+	+	+

Chomsky & Halle (1968): *The Sound Pattern of English* (SPE)

Dekompozice vokálů: rysy (privativní)

	[i]	[u]	[a]	[e]	[o]	[y]	[∅]
apertura	[high]	[high]	[low]			[high]	
místo	[palatal]	[velar]		[palatal]	[velar]	[palatal]	[palatal]
		[labial]			[labial]	[labial]	[labial]

Dekompozice vokálů: elementy

[i]

[u]

[a]

[e]

[o]

[ø]

[y]

I

U

A

A

A

A

I

I

U

I

U

U

???

Příznakovost = komplexita + kombinace

I-U

	[i]	[u]	[a]	[e]	[o]	[y]	[ø]
A			A	A	A		A
I	I			I	U	I	I
U		U				U	U

Elementy

- fonetický obsah
- fonologická fce: a) lexikální kontrast
b) přirozené třídy pro fonologické procesy

→ elementy jsou kognitivní kategorie

Elementy a fonetika

- řečový signál obsahuje různé akustické vlastnosti
- 3 základní proměnné, podle nich se uživatelé jazyka v signálu orientují → lingvistiky relevantní vlastnosti

rezonance = vibrace vzduchu v mluvním ústrojí v určitých frekvencích

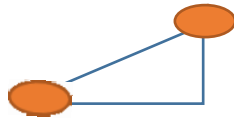
frekvence = distribuce akustické energie ve spektru

barva/témbr

Elementy I-U-A a akustické spektrum

element I

frekvence (Hz)

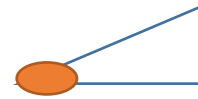

V

dIp-pattern

element U

frekvence (Hz)

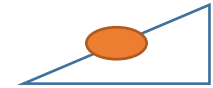

\

rUmp-pattern

element A

frekvence (Hz)

^

mAss-pattern

Akustické proměnné (Backley 2011)

rezonance

vysoká: **A**

otevřené mluvní ústrojí

nízké a střední vokály/sonory

frekvence

nízká: **L**

nevýraznost (murmur)

znělé/nazální hlásky

barva

sytá: **U**

měkkost (mellow)

labiální/zadní hlásky

nízká: **?**

překážka v mluvním ústrojí

okluzivní konsonanty

vysoká: **H**

pronikavost

neznělé/orální hlásky

světlá: **I**

ostrost (strident)

přední vokály/sibilanty

= **dark** sounds

= **light** sounds

Elementy a lexikální kontrast

3vokalické inventáře (Hyman 2008, Backley 2011): **I-U-A**

/i u a/	Aleut	aleutština	aleutsko-eskymácké j.
/ɪ ʊ a/	Bella Coola		sališské j. (Kanada)
/i ʊ a/	Haida		dené-jenisejské j. (Kanada)
/ɪ ʊ e/	Quechua	kečuánština	andsko-ekvatoriální j.
/i u e/	Greenlandic	grónština	aleutsko-eskymácké j.

Elementy a fonologické procesy

redukce nepřízvučných vokálů (ruština)

l[e]s	l[i]sá	l.A	>	l
n[o]gy	n[a]gá	A.U	>	A
š[e]pt	š[a]ptát'	A.l	>	A